

EESTI KUNSTIAKATEEMIA
RESTAUREERIMISTEADUSKOND

Jane Pärnamaa

KOPLI LASTEAED

RESTAUREERIMISE
TÄIENDKOOLITUSE KURSUSETÖÖ

KOPLI TN. 104, TALLINN
(KULTUURIMÄLESTISTE RIIKLIKU REG. NR.8754)

TALLINN
2005

SISUKORD

I	SISSEJUHATUS.....	3
II	ARHITEKTUURAJALOOLINE VÄÄRTUS.....	3
III	EHITUSLUGU.....	4
IV	VÄLISE VAATLUSE KIRJELDUS.....	5
	1.VUNDMENDID.....	6
	2.SOKKEL.....	6
	3.SEINAD.....	6
	4.KATUS.....	7
	5.TREPID.....	7
	6.PIIRDED.....	8
	7.AKNAD.....	9
	8.UKSED.....	9
	9.INTERJÖÖR.....	9
V	KOKKUVÕTE.....	11
VI	KASUTATUD ALLIKAD.....	12
VII	JOONISTE NIMEKIRI.....	

VIII FOTODE

NIMEKIRI.....

I SISSEJUHATUS

KOPLI LASTEAED, KOPLI TN 104 TALLINN, ON E HITATUD 1928. AASTAL ARHITEKT HERBERT VOLDEMAR JOHANSONI PROJEKTI JÄRGI (FOTO 1). KESKOSAS ON KÕRGE KELPKATUSE JA ÜHEKORRUSELISTE TIIBADEGA KIVIHOONE. HOONE FASSAADID ON RANGELT SÜMMEETRILISED KESKTELJE SUHTES. FASSAADILE KROHVITUD PINNAD ON MINIMAALSE DEKOORIGA: AKNARAAMISTUSED, ESINDUSLIKU TREPIGA UKSEPORTAAL. HOONE ÕUEFASSAADIL ON POOLÜMAR KESKRISALIIT. LASTEPÄEVAKODUS ON SÄILINUD EHITUSAEGSED DETAILID, TREPP, TAHVELUKSED, AKNARAAMID. HOONELE KOOSTATI REKONSTRUEERIMIS-PROJEKT 12.08.2004, PROJEKTEERIJA JANE PÄRNAMAA, AS AMHOLD TÖÖ NR. T-I-KT-X/01/04.03.08, MUINSUSKAITSE ERITINGIMUSED KOOSTAS SILVI PIHLAK.

AADDRESS: TALLINN KOPLI 104

OMANIK: TALLINNA HARIDUSAMET

OBJEKTI VALISIN SEETÕTTU, KUNA MA ISE KOOSTASIN SELLELE HOONELE REKONSTRUEERIMISE PROJEKTI. SEDA

HOONET OLI VÄGA MEELDIV PROJEKTEERIDA, KUNA MAJA OLISUHTELISELT HEAS KORRAS JA SÄILINUD OLIPALJU EESTIAEGSEID DETAILE JA ESEMEID, MIS VAJASID RESTAUREERIMIST JA PUHASTAMIST. HUVITAVAKS TEGIASJAKA FAKT, ET MAJA ON PROJEKTEERITUD LASTEAIAKS JASEDA MAJA ON KASUTATUD KOGU PIKA AJA JOOKSUL LASTEAIANA. MAJA ON ÜLE ELANUD ERINEVAD VÕIMUD, IGAST AJAST ON JÄÄNUD OMA MÄLESTUS. AJALOOLASE JA LASTEAIAJUHATAJALT SAADUD INFORMATSIOONI JA FOTODE ABIL PÜÜDSIN PROJEKTEERIDES SAAVUTADA VÕIMALIKULT ALGUPÄRASE TULEMUSE.

HETKEL ON HOONE EHITUSE LÕPUJÄRGUS. SOOVITUD JAPROJEKTEERITUD ILME HAKKAB JUBA JUMET VÕTMA.

II-ARHITEKTUURAJALOOLINE VÄÄRTUS

KOPLI TN. 104 ASUV LASTEAED ON KULTUURIMINISTRI MÄÄRUSEGA NR. 55, 18. AUGUSTIST 1997.A. VÕETUD ARHITEKTUURIMÄLESTISENA RIIKLIKU KAITE ALLA. ARHITEKT HERBERT VAMBOLA JOHANSONI PROJEKTI JÄRGI 1928.A.(FOTO 1) VALMINUD LASTEAIAS ON TÄNASANI HÄSTI SÄILINUD NII EKSTERJÖÖRID KUI KAINTERJÖÖRID. MÄLESTISE REG. NR. 8754.

III-EHITUSLUGU

1925. AASTAL VÕETI VASTU TALLINNA HOOLEKANDE SEADUS, MILLE KOHASELT TULI IGASSE LINNAOSASSE EHITADA OMA LASTEAED. LINN PIDAS TOL AJAL ÜLAL 5 LASTEAEDA.

ENAMIK TALLINNAS OLEVATEST LASTEAEDADES OLID SENI ASUNUD ERAMAJADES, KUS NÕUTI KERGET ÜÜRI, KUID RUUMIDE PLANEERING EI SOBINUD LASTEAIALE.

MINNA LOHUARU JA LASTEAIA HOOLEKOGU INITSIATIIVIL HAKATIGI ESIMESES JÄRJEKORRAS UUT LASTEAIAHOONET EHITAMA KOPLISSE, KUS SELLE JÄRGI OLIKÕIGE SUUREM VAJADUS. LINNAVALITSUSE HARIDUSOSAKONNAS OTSUSTATI 1926. AASTA NOVEMBRIS ESIMESES JÄRJEKORRAS RAJADA

MOODNE LASTEAED –SÕIM KOPLISSE. 10. DETSEMBRIL 1926.A. TEATAS LINNAVALITSUS, ET KÕIGE SOODSAM KOHT LASTEAIA RAJAMISEKS ON BEKKERI TRAMMIPEATUSE JUURES. LASTEAIA PROJEKTI TEGI ARHITEKT HERBERT JOHANSON. PLAAN KINNITATI TALLINNA LINNAVALITSUSE KOOSOLEKUL 25. MÄRTSIL 1927.A.

ARVATI, ET HOONE EI TOHIKS MAKSTA ÜLE 10 MILJONI MARGA NING SEAL PEAKS OLEMA LASTESÕIM 40-LE JA LASTEAED 100-LE LAPSELE. LASTEAIA Ehituse tarvis anti riiklikku toetust 7 miljonit marka, linn lisas omalt poolt 3 miljonit. Ehituseks küsiti tööloikude kaupa vähempaakumisi -näiteks parketitõid tegi firma „HERODES“, aknad valmistati firmas „SILVA“, maalritõde tegijaks valiti Rudson-raudsepa firma.

HOONE kavandati ehitada paekivist ja vooderdada tellistega. Lasteaia keldrikorrusele planeeriti köök, keskküte ja pesuköök, I-korrusele avar vestibüül, riietehoid, söögisaal, lasteaia juhataja ja kojamehe korter, II-korrusele mängutoad ja III-korrusele laste magamistoad. Erilist tähelepanu pälvis lasteaia rõõmsate värvidega kujundatud interjäär. Uus lasteaed jäi peagi pärast avamist kitsaks, 140le lapsele mõeldus majas käis varsti ligikaudu 200 last.

Arhitekt Herbert Johanson'i projekti järgi ehitatud lasteaed on keskosas kahekorruseline ning otstest ühekorruseline. Projekti autor jättis ühekorruseliste hooneosade hoone osade näol võimaluse edaspidi korruse pealeehitamise näol lasteaeda laiendada.

Lasteaia asukohta määramisel arvestati, et see oleks põhjatuulte eest kaitstud. Kopli on ju küllaltki kitsas poolsaar ja seetõttu meretuultele avatud. Kui minna lasteaiast põhja suunas, jõuame mere äärde umbes 10 minutiga.

Lasteaed asub endises Bekkeri asunduses. Tallinna Kopli lasteaed valmis 1928 aasta augustis ja õnnistati pidulikult sisse 3. novembril 1928 ja ajakirjandus kajastas seda kui väga tähtsat päeva Kopli suhteliselt hallis ja argises elus.

SÕJA AJAL MUUDETI LASTE RUUMID LAATSARETIKS (FOTO 5), PEALE SÕDA AGA ALUSTAS SEAL TEGEVUST VENEKEELNE LASTEAED. LAPSED PÄRINESID VALDAVALT NÕUKOGUDE ARMEE OHVITSERIDE PEREDEST.

KOPLI LASTEAED ON TALLINNA VANIM LASTEAED, HOONES ON OLNUD LÄBI AASTATE KOGU AEG LASTEAED, KUS SIIS LASTEAIA JUHTKOND ON VAHETUNUD JA IGAÜHEST OMA MÄRK MAHA JÄÄNUD.

HOONEL ON SARNASEID JOONI H. JOHANSONI PROJEKTEERITUD PELGULINNA ALGKOOLI MAJAGA RISTIKU TÄNAVAL (FOTO 2), LASTEPÄEVAKODUGA KUNDERI TÄNAVAL JA LASTEAIAGA PÄRNA TÄNAVAL. KUNSTIAJALOOLANE MART KALM ON KIRJUTANUD, ET KOPLI LASTEAED ON RISTIKU TÄNAVA KOOLIMAJAST AKENDE POOLEST MÕISTLIKUM, ST. AKNAD ON KÕRGEMAD, KOOLIMAJA AKNAAVAD ON RUUDUKUJULUSED. PEATREPI BALUSTRAAD (FOTO 13) SARNANEB RISTIKU TÄNAVA OMALE. LASTEAIA SEINTEL ON ALLOSAS PUITPANEELISTIK (FOTOD 5 JA 6). AJALOOLANE R. NERMAN KIRJUTAB 2001.A. KOOSTATUD ARHITEKTUURIAJALOOLISTES ERITINGIMUSTES, ET „ERINEVATE RUUMIDE KUJUNDAMISEL KASUTATI ERINEVAID LASTEASUTUSTELE KOHASEID RÕÕMSAID VÄRVITOONE.“ ESIALGSETE SONDAAZIDEGA SELGUB, ET PANEELID OLID TUMEDAD (PEITS, LAKK). NIISUGUSED TUMEDAID PANEELE ON NÄHA TEISTESKI TOLLE AJA KOOLIDES JA LASTEASUTUSTES.

IV VÄLISE VAATLUSE KIRJELDUS

HOONE EKSTERJÖÖRID JA INTERJÖÖRID ON SUHTELISELT HÄSTI SÄILINUD, SISEUKSED, VÄLISUKSED, KIVIPARKETT. PÄRAST 1948.A. ON VÄLJA VAHETATUD AKNARAAMID, V.A. PÖÖNINGUKORRUSE NN. HÄRJASILM UUGID (FOTO 25). HALVAS OLUKORRAS ON PEATREPP (FOTO 33) (PUIPARKETT) JA RUUMIDE PUITPÖRANDAD (FOTO 36). HOONE ON SÄILITANUD ALGSE PLAANILAHENDUSE. HOONE MAHTU JA GABARIITE EI TOHI MUUTA.

1.VUNDAMENDID-

HOONEL ON PAEKIVIVUNDAMENT, MIS ON VÄGA TUGEV JA HÄSTI SÄILINUD. HOONE VUNDAMENT TÄIENDAVAT TUGEVDAMIST JA PARANDAMIST EI VAJANUD. KELDRIKORRUSEL LASTELE PLANEERITUD GARDEROOBIS EKSPONEERITAKSE PAEKIVISEINA (FOTOD 38 JA 42), MIS ON PUHASTATUD JA OSALISELT VÄRVITUD.

2.SOKKEL-

SOKLI MATERJAL ON PAEKIVI, MIS ON KAETUD SILELUBIKROHVIGA JA VÄRVITUD. SOKKEL ON SUHTELISELT HÄSTI SÄILINUD, TUGEVALT ON KAHJUSTATUD VÄLISTREPID (FOTOD10, 22 JA 31) JA KA SOKLIKROHV JA VÄRV KATKISTE JA VIGA SAANUD VIHMAVEETORUDE JUUREST. HOONET ÜMBRITSEB BETOONVÖÖ, MIS OLULISELT KAITSEB HOONE SOKLIT.

LAHTINE KROHV JA KAHJUSTATUD KROHV LAMMUTADA, TEOSTADA KROHVIPARANDUSTÖÖD LUBIKROHVIGA. TEOSTADA SOKLI VÄRVIMISTÖÖD VASTAVALT FASSAADIJONISTELE. SOKLI VÄRVITÖÖN ON PÕHISEINA VÄRVITÖÖNIST VEIDI TUMEDAM. SOOVITAV ON VIHMAVEE HOONEST EEMALEJUHTIMISEKS PAIGALDADA VIHMAVEETORUDE ALLA BETOONIST VÕI ASBOTSEMENTTORUDEST TEHTUD RENNID. BETOONIST SOKLIVÖÖ SEINTELT LANGEVA VIHMAVEE EEMALEJUHTIMISEKS ON OSALISLT HÄVINENUD JA VAJAB SAMUTI KORRASTAMIST. SOKLIKORRUSE AKENDE JA USTE VIIMISTLUS ÜHTIB TEISTE AVATÄIDETE VIIMISTLUTEGA.

3.SEINAD-

HOONE SEINAD ON TELLISTEST PIKI JA PÕIKI KANDESEINTEGA HOONE SEINAKONSTRUKTSIOONID JA KROHVKATE ON ÜLDISELT HEAS SEISUKORRAS. VALDAVALT SÄILITATAKSE OLEMASOLEVAID MASSIIVSEINU. HOONEL OLEVAD KARNIISID ON SUHTELISLT HEAS KORRAS KUNA SEINAD ON HEAS SEISUKORRAS, VAJAVAD NEED VAID VÄHESEID KROHVIPARANDUSI. ENNE FASSAADIDE ÜLEVÄRVIMIST TULEKS SEINAPINNAD KORRALIKULT PUHASTADA VANAST VÄRVIST, MIS ON OSALISELT LAHTI KOORUNUD. VÄRVIKORRASTAMISEKS ON TEOSTATUD FASSAADI ERI KÜLGEDELT JA ALUSTOONINA DOMINEERIB KOLLANE.

SONDAAŽŽIDE KOHAD LISATUD TÖÖPROJEKTILE. KOGU FASSAADI PIND VÄRVITAKSE KOLLAST TOONI (JONIS 6). SEINAPINNAS OLEVATE VIHMAVEETORUDE VÄRVITON TULEB FASSAADIPINNAGA SOBIVASSE TOONI. SAMAT TOONI TULEB VÄRVIDA KA EVAKUUSIOONITREPID. SELLENA ON NEED FASSAADIPINNAL VÄHEM MÄRGATAVAD. KORRASTADA TULEB KA AKENDE RAAMISTUS. USTE, AKENDE RAAMISTUS VÄRVIDA VALGEKS. VALGEKS TULEB VÄRVIDA KA KARNIISID JA MUUD ELEMENDID. OSALISELT KAHJUSTUNUD JA VIGA SAANUD KARNIISID TULEB TAASTADA. MITTEVAJALIKUD KAABLID JMS. DEMONTEERIDA FASSAADIDELT, VAJALIKUD KAABLID SÜVISTADA FASSAADI SISSE. UUED KELDRIRUUMIDE VAHELISED SEINAD E HITATAKSE VASTAVALT ARHITEKTUURSELE LAHENDUSELE FIBO PLOKKIDEST 200MM 3MP, KROHVITAKSE MÕLEMALT POOLT, PAHTELDATAKSE JA VÄRVITAKSE. KORRUSTEL OLEVAD SEINAD TEHAKSE SEKUNDAARSEINTENA KIPSPLAATIDEST.

4.KATUS-

KATUSE KATTEMATERJAL OLI KESKMISEL KAHEKORDSEL OSAL ETERNIITKATE, MADALAMATEL TIIBADEL VALTSITUD JA VÄRVITUD PLEKKKATUS (FOTOD 8 JA 9). ETERNIIKATUSEKATE EI OLNUD ORIGINAALKATUSEKATE JA VAJAS KINDLASTI VÄLJA VAHETAMIST.

OLEMASOLEV KATUSEKATE LAMMUTATI, RAJATI UUS ALUSKATE JA TUULUTUSVAHENDID. RAJATAKSE UUED KATUSEKATTED. KESKMISE OSA KATUSEKATTEMATERJAL ON PÕLETATUD SAVIST TELLISKIVIPUNANE KATUSEKIVI, TIIBADEL JA TREPIKOJAL VALTSITUD PLEKKKATUS, MIS VALTSITI KOHAPEAL. KOGU KATUSE ULATUSES KASUTATI TOPELTVALTSE (FOTOD 38 JA 39). KATUSELE PAIGALDATI VIHMAVEESÜSTEEMID, LUMETÖKKED, KÄIGURAJAD JA PIKSEKAITSE. KATUSEGA ÜHTE TOONI TEHAKSE KA KELDRI SISSEPÄÄSU KOHAL OLEVAD VARIKATUSED, KATUSEUUGID, AKNAPLEKID, KARNIISIDEKATEPLEKID NING KORSTENDE OTSAPLEKID.

5.TREPID-

OLEMASOLEVATE TREPPIDE OLUKORD ON HALB (FOTOD 10,22,23 JA 31). ILMASTIKU TÕTTU KAHJUSTADA SAANUD JA AMORTISEERUNUD TREPID EHITATAKSE ENAMASTI UUED. ENNE UUE TREPI EHITAMIST TULEB HINNATA TREPIVUNDAMENTI JA VAJADUSEL RENOVEERIDA VÕI RAJADA UUS (FOTO 41). TREPID LAMMUTATI TREPIBARJÄÄRI ASTMENI. EHITATAKSE UUED ASTMETE KANDESEINAD JA PAIGALDATAKSE UUED MASSIIVSED PAEKIVIST TREPISATMED. ASTMED KINNITATAKSE KANDEKONTRUKTSIOONI KÜLGE KEEMILISELT TÜÜBELDADES JA MÖRDI ABIL. TREPIBARJÄÄRID KROHVIDA VASTAVALT PROJEKTILE. TAASTADA TULEB PAREMPOOLSE PANDUSE LÕPUS OLEV KAAR, MILLE PEAL ÜMMARGUNE MUNA (JONIS 6).

OLEMASOLEVAD 2 EVAKUATSIOONI TREPI (JONIS 9) LIKVIDEERITAKSE JA ASENDATAKSE ÜHE UUE KEERDTREPIGA (JONIS 6 JA 7), UUE TREPI KAARJAS VORM SULAB KENASTI HOOVI POOL OLEVA KAARJA TREPIKOJAGA. UUS TREPP VÄRVITAKSE FASSADIGA ÜHTESULAVASSE TOONI.

6. PIIRDED-

PRAEGUSED PEAKSE KÕRVAL OLEVAD KÄSIPUUD ON HEAS KORRAS (FOTO 10) JA VÄLJAVAHETAMIST EI VAJA. KÄSIPUUD PUHASTATAKSE ROOSTEST, PLOMMITAKSE, KRUNDITAKSE JA VÄRVITAKSE. KALDTEED PIIRAV KÄIPUU UUENDATAKSE.

OLEMASOLEV PIIRDEAED PUHASTATAKSE, KORRASTATAKSE JA VÄRVITAKSE MUSTAKS. AIAPOSTID KORRASTATAKSE, VAJADUSEL KROHVITAKSE JA VÄRVITAKSE LUBIVÄRVIGA FASSAADIGA ÜHTE TOONI. OLEMASOLEVAD VÄRAVAD LIKVIDEERITAKSE. NEED ASENDATAKSE UUE METALLVÄRAVAGA.

7. AKNAD-

HETKEKS ON HOONELE PAIGALDATUD PROJEKTIJÄRGSED AKNAD. ENDISED AKNAD OLID NÕUKOGUDEAEGSED, OSALISELT ILMA IMPOSTIDETA JA ILMA PROSSIPULKADETA (FOTOD 8 JA 9). AKNAD OLID AMORTISEERUNUD JA EI VASTANUD SOOVITUD NÕUETELE. ESIALGSETEST AKENDEST OLI SÄILINUD VAID PÖÖNINGU AKNAD, MIS HETKEKS ON JUBA RESTAUREERITUD JA ETTE PAIGALDATUD. PÖÖNINGU AKNAD (FOTO 27) JA NENDE PROFIILID VÕETI ALUSEKS UUTE AKNASÕLMEDE VALMISTAMISEL. ENAMUS HOONE AKENDEST

KUULUSID VÄLJAVAHETAMISELE, HETKEKS ON JUBA UUTE JOONISTE JÄRGI AKNAD TEHTUD JA ETTE PAIGALDATUD (FOTOD 39 JA 40). AKNAID UUTEGA ASENDADES JÄRGITI SELLE AJASTU AKENDE KUJU, MÕÖTMEID, KONSTRUKTSIOONI, PROFIILE JA MUID DETAILI. AKENDE JOONISTE KOOSTAMISEL VÕETI ALUSEKS 1927-NDAL AASTAL VÄLJA ANTUD PROJEKTJONISED JA VANAD FOTOD. AJALOOSELISILT VÄÄRTUSLIKU HOONE RENOVEERIMISEL ON SILMAS PEETD NENDE ESIALGSET VÄLJANÄGEMIST JA SEEGA PÜÜTI UUTE AKENDEGA TAASTADA HOONE ARHITEKTUURSET TERVIKLIKKUST NING TOLLE AJASTU VAIMU.

LIHTSATE VÕTETETEGA PÜÜTI AKNAD TEHA OLULISELT SOOJA-JA MÜRAPIDAVAKS. VÄLIMISED KLAASID ON KITITUD, SISEMISTELE RAAMIDELE ON PAIGALDADATUD TUULETÕKKEKATIHENDID JA PAKETTKLAASID. AKNAD ON VALMISTAUD KUIVAST JA KVALITEETSEST OKASPUUST. AKNAD ON ENAMUS SISSEPOOLE AVANEVAD V.A. KELDRKORRUSE AKNAD. SISEMISED AKANARAAMID ON MANTELRAAMID, ET ANDA RAAMIDELE LISAPAKSUST KLAASPAKETI PAIGALDAMISEKS. SISEMISTES AKANARAAMIDES PROSSIPULKASID EI OLE. AKENDEL ESINEB NII RÕHT- KUI PÜSTPOST. KUNA PAKETTKLAASIGA AKNAD ON OLULISELT RASKEMAD, SIIS ON RÕHTIMPOST TOODUD TURVALISUSE TAGAMISEKS KA SISEMISTESSE RAAMIDESSE. PÖÖNINGU UUGID ON RESTAUREERITUD JA PAIGALDATUD SISSEPOOLE LISARAAMPAKETTKLAASIGA, ET NAD OLEKSID TUULE- JA SOOJAKINDLAMAD. AKENDE VÄLIMISED KLAASID ON PAIGALDADATUD LINAÕLIKITIGA, SEE TUGEVDAB JA KAITSEB AKNARAAMI. AKENDE ALUMISED SERVAD ON VARUSTATUD VEENINADE JA AKNA ALUSPLEKKIDEGA. AKNEDE VÄRVIMISEKS KASUTATI NATURAALSE LINAÕLI BAASIL TEHTUD ÕLIVÄRVE, MIS KANTI PEALE PINTSLIGA. VÄLIMISTELE RAAMIDELE ON PAIGALDATUD NURGIKUD, KELDRIKORRUSTE AKENDELE KA NURKHINGED. AKENDE PIIDAD ON TOONITUD VÄLISUSTEGA ÜHTE TOONI, AKNARAAMID VÄRVITUD VALGEKS, NURGIKUD JA KELDRIKORRUSE NURKHINGED VÄRVITUD PRUUNIKAKS. SEoses KATUSEKORRUSEVÄLJA Ehitamisega PAGALDATAKSE 7 VELUXI KATUSEKAKENT HOONE OTSTE JA HOОВI POOLE (39,40,47,48). AKENDE TEGEMISEL ON KORREKTSET JÄRGITUD PROJEKTEERIJA POOLT ETTEANTUD JOONISEID JA SOOVITUSI. TULEMUS VASTAB SOOVIDELE.

8.UKSED-

HETKEL ON JUBA PAIGALDATUD OSALISELT UUSI SISEUKSI, MIS ON VALMISTATUD ETTEANTUD JOONISTE PÕHJAL. ET MITTE RIKKUDA HOONE TERVIKLIKKU AJALOOLIST HÕNGU.

VÄLISUSTE SEISUKORD OLI HEA, KUNA HOONE PIDULIKUM JA UHKEIM PEAKS (FOTOD 11,12 JA 41) ON JUBA LASTEAIA ENDI POOLT LASTUD RESTAUREERIDA, SAMA SAAB ÕELDA KA HOOVIPOOLSE JA VASAKPOOLSE OTSAUKSE KOHTA (FOTOD 24 JA 9). ENNIST OLI OSA VÄLISUKSI ASENDATUD METALLUSTEGA, MIS PROJEKTIJÄRGSILT TULEB ÜLE LÜÜA KALASABALAUDISEGA JA TOONIDA TEISTE VÄLISUSTEGA ÜHTE TOONI.

SISEUKSED ON VALMISTATUD KUIIVAST KVALITEETSEST OKASPUUST. VÄRVITON VALGE MIDA ON VANADELT PILTIDELT NÄHA (FOTO 4 JA 5). KASUTATUD ON NELJA TAHVLIGA TIIBUKSI, KOLME TAHVLIGA UKSI (FOTOD 15,16 JA 25). VESTIBÜÜLI UKSED ON OSALISELT KLAASIGA (FOTO 14). KAHEL UKSEL ON SÄILINUD EESTIAEGNE LNKKÄEPIDEMED METALLIST LUKUPLAADIGA (FOTO 16). KELDRIKORRUSEL ON SÄILINUD LAUDUKSED, KOOS KARPLUKKUDEGA, MIS KUULUVAD RESTAUREERIMISELE (FOTO 26).

9.INTERJÖÖR-

ERILIST TÄHELEPANU VAJAVAD SÄILINUD EESTIAEGSED KIVIPARKETTPÕRANDAD. HOONE VESTIBÜÜLIS ON SÄILINUD EESTIAEGNE KIVIARKETT (FOTO 12), MIS ON VÄGA HEAS KORRAS JA ILMA VIGASTUSTETA, MIS KUULUB SÄILTAMISELE, VAJAB VAID PUHASTAMIST. KELDRI TULEVASES SÖÖKLAS, ENDISES KÖÖGIS ON KA SÄILINUD KIVIPARKETT (FOTO 20), MIS ON OSALISELT KAHJUSTATUD JA VAJAB VÄLJAVAHETAMIST. TULEVASE SÖÖKLA KÕRVAL OLEVAS RUUMIS ON PUUTREPP (FOTO 30), MIDA OMAL AJAL KASUTATI SÖÖGI TOOMISEKS (HETKEL MITTE), MIDA EKPONEERITAKSE KUI KUJUNDUSELEMETI, SELLES RUUMIS ON KA SÄILINUD KIVIPARKETT, MIDA SÄILITATAKSE (FOTO 20).

TESTELE KORRUSTELE VIIV PEATREPP ON PARKETTIST (FOTO33 JA 43). KUNI II KORRUSENI VAHETATAKSE OLEMASOLEV PARKETT VÄLJA, KUNA SEAL ON PALJU

VIGASTUSI JA SEE ON AMORTISEERUNUD. KOLMANDALE KORRUSELE VIIV OSA SÄILITATAKSE. PEATREPI UHKE METALLIST BLAUSTRAAD PUHASTATAKSE VANAST VÄRVIST JA VÄRVITAKSE PROJEKTIS ETTE ANTUD TOONI (FOTOD 13,15 JA 40). KELDRIKORRUSEL ON SÄILINUD EESTIAEGNE PESURULL (FOTO 21), MIS KORRASTATAKSE, RESTAUREERITAKSE JA EKSPONEERITAKSE. SÕIMERUUMIDES (PAREMAS TIIVAS) ON VÄGA HÄSTI SÄILINUD "INGLI PEAD" (FOTOD 18 JA 45). NEED ON KUULUNUD ALGUSEST PEALE SÕIME LASTELE SEDA KUNI TÄNAPÄEVANI VÄLJA. KAHJUKS PEALE EHITUST TULI INGLITE ORIGINAALSET ASUKOHTA MUUTA, KUNA SELLES NURGAS, KUS NAD ENNE OLID, ON NÜÜD ETTE NÄHTUD VENTILATSIOONITORUD JA SEEGA OLEKS NENDE ILU VANAS KOHAS MATTUNUD. INGLID SAI PAIGUTATUD SAMASSE RUUMI, KUID VAADELDAVAMASSE NURKA. OSADES RUUMIDES OLI KA VÕIMALIK SÄILITADA ALGSET PUITPARKETTPÕRANDAT, MIS LIHVITAKSE JA ÕLITATAKSE. SÄILITAMISELE KUULUS KA SUUR HULK VANASID RADIAATOREID (FOTO 37), MIS PUHASTATI JA VIIDI TÖÖKORDA.

EESKOJAS OLEV DOLOMIIDST TREPP JA KIVIPARKETT SÄILITATAKSE (FOTO 34). I-KORRUSEL VESTÜÜLIS JA II-KORRUSE KORIDORIS OLEVAD SEINAKAPID KUULUVAD SÄILITAMISELE (FOTO 35). VANA VÄRV EEMALDADA JA PEITSIDA PROJEKTIS ETTEANTUD TOONI, KAPID HARMONEERUVAD SEINTEL OLEVATE SEINAPANEELIDEGA. SEINAPANEELIDELT TEHTUD VÄRVIKONDAAZ NÄITAS, ET ALGSELT ON OLNUD NEED TUMEDAKS PEITSITUD (FOTOD 4,5 JA 6), ENNIST OLID NAD PAKSU VÄRVIKIHI ALL (FOTO 35), MIS TULI EEMALDADA JA UUESTI KATTA PEITSIGA, LIISTUD PEITSIDA HELEDAT TOONI.

VARASEMALT OLI KELDRI RUUMIDES KATLRUUM JA MUUD ABIRUUMID. HETKEL ON ETTE NÄHTUD KELDRISSSE LASTE GARDEROOBID, KUS EKSPONEERITAKSE OLEMASOLEVAT PUHAST PAEKIVISEINA (FOTOD 38 JA 42).

PROJEKTI ÜKS ÜLESANNE OLI PÖÖNINGUKORRUS KASUTUSELE VÕTTA. VAREM OLI SEE KÜLM PÖÖNING (FOTO 28). KATUSE SARIKAD SÄILITATI, ASENDATI UUS TOOLVÄRK. OLEMASOLEVAD PUITTALAD JA POSTID ASENDATI UUTEGA. PÖÖNINGU KORRUSE PÕRANDALE ON PAIGALDADATUD

PARKETT KALASABA MISTRIS JA SEINAD KASETUD KIPSIGA, MIS ON VÄRVITUD VALGEKS (FOTOD 47 JA 48).

V KOKKUVÕTE-

KAHTLEMATA ON TEGEMIST VÄGA AUDENTSE JA AINULAADSE LASTEAIHAHOONEGA. RÕHUTAKSIN JUST SEDA, ET HOONE ON OLNUD ALGSEL JUBA ARHITEKT HERBERT JOHANSONI POOLT PROJEKTEERITUD LASTEPÄEVAKODUKS JA SEDA FUNKTSIOONI ON TA TÄITNUD KUNI TÄNAPÄEVANI. KINDLASTI ON OLNUD PALJU MÕTTEID SINNA MAJJA TEHA MIDAGI MUUD, NÄITEKS OLUKORDADES KUS LAPSI VÄHE, KUID SEE ON JÄÄNUD ÕNNEKS MÕTTETASANDILE. VÄGA MEELDIV OLI SELLISELE HOONELE KOOS AJALOOLASTEGA REKONSTRUEERIMISPROJEKTI KOOSTADA, SAIN PALJU UUSI KOGEMUSI JA NÄPUNÄITEID. PROJEKTEERIMISEL OLID MUIDUGI OMAD PROBLEEMID, KUNA ARVESTADA TULEB PEALE MUINSUSKAITSE VÄÄRTUSE KA KÕIKIDE TEISTE NORMIDEGA, SEEGA OLME SUNNITUD KOHANDAMA HOONE PROJEKTI NII, ET HOONE VASTAKS TÄNAPÄEVA NÕUDMISTELE. KUID MA LOODAN, ET ME SELLEGA MAJA ÜLDTERVIKUT JA SEDA AJALOOLIST HÕNGU EI RIKKUNUD.

HOONES OLI SÄILINUD VÄGA PALJU EESTIAEGSEID DETAILE JA TOLLEAEGSID MATERJALE (KIVIPARKETT, PUITPARKETT, TREPID, TREPIBALUSTRAAD JNE.) PROJEKTEERIDES PÜÜDSIME VÕIMALIKULT PALJU TAASTADA ALGSET OLUKORDA JA SÄILITADA JA RESTAUREERIDA EESTIAEGSEID VÄÄRTUSI.

NÜÜD, KUS SEDA HOONET JUBA E HITATAKSE JA LÄHIAJAL VALMIMISENI JÕUTAKSE, ON TULEMUST JUBA VÄGA SELGELT NÄHA. HETKEL KÄIB OBJEKTIL KIBEKIIRE TÖÖ. AN TAKSE VIIMANE LIHV NII SISE- KUI VÄLISTÖÖDELE. KUID VAATAMATA SELLE ON JUBA PRAEGU HOONESSE SISENEDES HEA, SOE JA KODUNE TUNNE. SOOJAD JA LASTESÕBRALIKUD VÄRVITONID, LUMMAV PUIDU LÕHN, HUBANE AURA ON SELLESE HOONESSE TAGASI TULNUD. SEE LASTEAED ON KAHTLEMATA AINULAADNE LASTEAED TALLINNAS, KOGU OMA VÄÄRTUSLUKU MILJÖÖ JA OLUSTIKUGA. KA HOONE ASUKOHT ON VÄGA MUINASJUTULINE PALJU ROHELIST, HUBASUST JA VAIKUST, JUSTKUI VÄLJALÕIGATUD

LINNAMÜRAST. KINDLASTI TÕELINE MEELEOLU TEKIB ALLES
SIIS, KUI SELLE MAJA UUED ELANIKUD ON SEAL ENNAST
SISSE SEADNUD. LOODAN, ET NEED LAPSED, KES SEAL OMA
PÄEVI VEETMA HAKKAVAD, NAUDIVAD JA HOIAVAD OMA UUT
MAJA.

VI KASUTATUD ALLIKAD-

- MART KALM. EESTI 20.SAJANDI ARHITEKTUUR TLN., 2001
- R.NERMAN. KOPLI.MILJÖÖ, OLUSTIK, KULTUURILUGU, TLN.
- 20 AASTAT EHTAMIST EESTIST TLN. 1939
- SILVI PIHLAK -MUINSUSKAITSE ERITINGIMUSED,
ARHITEKTUURIAJALOOSELISLT VÄÄRTUSLIKEDETAILIDE
INVENTEERIMISEL TLN. 2004
- LASTEAIA JUHATAJA POOLT KOGUTUD MATERJALID JA PILDID